

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt Primvm. Belli euenta. Legatio in Galliam Veralli. Cooptati in
Purpuratorum Senatum Patres. Missio Episcopi Montis Falisci Tridentum; &
postea Petri Camaiani ad Cæsarem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

gionem conuersio. Britannici Oratores excepti. Datus Hibernia regni titulus. Promotus ad Purpuram Carolus Carraffa, eiusque conditiones. Augustana Comitia, eorumque sanctiones de Religione. Suspiciones inter Pontificem & Casarem, aucta ex iis, quae Romae acciderant Sfortianis & Columnensibus. Septem Cardinales creati. Regna omnia à Carolo in filium translata. Occultum foedus inter Pontificem & Galliae Regem. Induciae confectae inter hunc Regem, & Casarem, & Philippum Regem. Hac de causa Pontificis querimonia. Legationes Carraffae in Galliam, & Rebiba in Belgium. Variæ dissidij causa inter Pontificem & Neapolitanum Proregem. Solemnis denuntiatio à Pontificij fisci Procuratore in Senatu habita in Casarem & Philippum Regem. Oratoris Casarei Romam profectio. Pax absque fructu agitata inter Pontificem ac Proregem. Arma à Prorege illata, & loca prope Romam ab eo occupata. Res in Gallia à Carraffa transacta. Eius reditus cum suppetuis, & cum Rebiba Legato. Concordia Octauij Farnesij cum Hispano, à quo ei restituta Placentia. Armorum suspensio inter Pontificem ac Proregem, sed infecta pace.

C A P V T P R I M V M.

Belli euenta. Legatio in Galliam Veralli. Cooptati in Purpuratorum Senatum Patres. Missio Episcopi Montis Falisci Tridentum; & postea Petri Camaiani ad Casarem.

N ECESSARIUM arbitror, inter sacrarum rerum ferri profani aliquid intermiscere; quando pro humana imbecillitate, tametsi in effectis naturae res terrenae ita caelestibus subiectae sint, ut nullo pacto quidquam in illas influant, è contrario in mortalium negotiis ab alteris altera mutuo pendunt; nec homines ita conuersos ad caelum attollunt oculos, quin pedibus terrae insistant.

Coepit iam fuerat à Pontifice ac Casare armorum tractatio prosperi successus auspiciis: nam non modò Casariani in conflictu captiuos abduxerant Andalottum, Memorancij Gallici Comestabilis generum, itemque alios duos Proceres, à Rege Galliae ad hoc bellum missos; sed multis oppidis in agro Parmensi potiti, agrum uniuersum

1552.

* Vide cuncta apud Adrianum, lib. 8.

Aaa 2

uersum

1551. uersum vastauerant, & in urbem penuriam ac terrorem intulerant. Quare Octavius novos inter subditos, modiceque viribus instructus, urbis defensionem penè diffidebat, cum Petrus Strozzius, Regis Galliarum miles, celeritate, Gonzagæ & Marignano prius incredibili, postea admirabili, suorum militum ingentem globum adduxit, Parmæque intulit, deluso insequentium hostium conatu. Id autem non minùs dominationem Farnesii, quàm existimationem Strozzius confirmavit.

Mirandula quoque armis Pontificiis ac Cæsareis obsessa est, quippe subiecta Principi Farnesiarum partium, & vnde commectus Parmensibus suppeditabatur. Sed ibi pariter res, quæ prospere cœpta fuerant, conceptâ iam spe in deterius inclinarunt. Pontifex iactâ per bellum aliam, expertusque necessitatem sumptus in campo longè maiorem quàm in palimpsesto subduxerat, angebatur inter angustias ærarij, & molestiam deterendæ gloriæ, cuius erat appetentissimus, subditorum plausu iam excitatæ, deterendæ inquam per imposita onera, quæ sunt vel maximum odij popularis irrimamentum. Itaque oppugneratis gemmis omnibus, sumptum eoque suppleuerat: ^b atque, ut fœderatis vsuuenit, de Cæsarianis conquirebatur, quòd ij pecuniâ armisque promissa subsidia nequaquam explerent. Hinc verò Cæsarianis necesse erat, confinium frontem ad Subalpinam Italiam à Gallis possessam præidio munire, vnde finitimo Mediolanensi Principatui formidabilis armorum impetus imminebat: ipsi quoque eam auri penuriam patiebantur, quæ plerumque magis premit ampliores principatus, utpote quibus necessitas est ad illud plures in partes diffundendum, quemadmodum sæpe vastiora corpora maiori vitalium spirituum inopiâ ad exercendas vitæ functiones laborant.

Vexabatur adhuc Pontifex Cæsaris postulatis. Hic enim non priuata commoda, sed communis boni prouidentiam aduersus hostium consilia professus, à Julio per Ioannem Manriqueum nouum Oratorem petierat, ut ad opponendas æquales vires tot Cardinalium cohorti, Gallis natione seu factione addictorum, octo in sui gratiam Senatui adscriberet, quatuor disertè explicandos, & quatuor generatim nominandos, & in sinu reponendos; qui prout oportunitas suaderet depromerentur. Negauit Pontifex petitionem se posse assentiri: libenter quidem duobus inter eos, qui à Carolo nominabantur, se Purpuram collaturum, nimirum Poggio ac Bertano, Nuntiis apud Cæsarem, illi in Hispania, huic in Germania; sed in tertio, qui erat Petrus Tagliauia Archiepiscopus Panormitanus,

^b Erat in secunda instructione, tradita Camarano, 10 Octobris 1551. inter monumenta Burghesiorum.

tanus, ut sanguinis claritudinem morumque probitatem agnoscebat, ita plus doctrinæ desiderabat. Præterea cum id temporis ille Concilio inter Præfules præstantissimos adesset, existimabat Pontifex, si Purpuram illuc ipsi mitteret, in reliquis invidiam animique amaritiam excitum iri, quemadmodum in Paceci electione olim contigerat; quamvis Pacecus is esset, qui antequam Conuentum adiret, legendus vulgò noscebatur. Quæ ratio Pontificem retrahebat, ne Pighinum Præsidem, tametsi charum sibi, summoque in pretio habitum, ad eam ibi dignitatem eueheret; cum præsertim sibi suboluisset, non deesse ex Septemuiris ibi degentibus, qui ad eundem honoris gradum aspiraret; nec sine acerbo rubore tolerasset, se collegæ minoris notæ fuisse posthabitu. Sed præ reliquis abhorrebat à quarto, qui erat Hydruntinus Archiepiscopus, quòd eius nomen in causa Religionis ad Cardinales Fidei Quæsitores delatum fuerat: atque hac de re comperio, * post tertium annum, cum Pontifex vnum Cardinalem in tempore nominandum in gratiam Cæsaris retinisset in sinu, ab eo per Ferdinandum Vegam denuò ipsum Archiepiscopum fuisse propositum, sed incassum.

4 Prosequeretur Pontifex, postulationem Cæsaris, ut tot Purpuræ seruantur in sinu, acerbissimam futuram fuisse Senatui Purpuratorum, nec se tam facillè consensum omnium consecuturum, sine quo mos non erat tot simul capita in sacrum Collegium adscribi; sibi, quippe nouo Pontifici, non adesse perinde obsequentia Cardinalium studia, ac illi qui Senatoribus à se creatis præsidet. Accedebat necessitas aliis Principibus gratificandi, cuiusmodi erat Ferdinandus Rex, qui dignitatem illam peribat Georgio Martinusio, ex Ordine S. Pauli primi Eremitæ^d Episcopo Varianensi. Hic antea alumnus, deinde supremus administrator Ioannis Regis, ac postea defensor filij pupilli, & vxoris viduæ, fœdus antea cum Turca nexuerat; sed tandem eisdem persuaserat, ut se Ferdinando concederent; eidemque pacificam possessionem non Pannoniæ solùm, sed etiam Daciæ simul obtinuerat: quamquam, prout mirabiles contingunt rerum humanarum conuersiones, idem Ferdinandus paucis post impetratam illi Purpuram mensibus, tamquam singulari tum de se tum de Ecclesia benemerito, per eam festinationem, * vt solus ipse promotus fuerit, non expectatà proximà ceterorum electione; idem, inquam, Ferdinandus, eo nomine quòd occultissima Georgij cum Turca molimina fuissent detecta ad Daciam sibi Turcarum auxiliis occupandam, eundem per insidias necari iussit, sicuti erit infra narrandum. De hoc etiam homine videre est,

Aaa 3

quantæ

* Ex litteris Moroni ad Polum, in Belgium, 19. Martij 1554. in syl- labo litterarum Poli, postea citando.

d In Actis Consistor. 30. Iulij 1539. cum propositus fuit Episcopus Variensis, legitur nominatum Monachum S. Pauli primi Eremitæ.

* 12. Octobris 1551. vt in Actis Consistor.

Historia
Concilij Tri-
dentini.
Lib. 13.
Cap. 1.

1551.

quantæ fuerint auctoritatis ea, quibus innotuit Suavis, qui S. Basilij Monachum illum describit, aduersus quàm in Actis Vaticanæ Senatus habetur. Narrat etiam, ei fuisse concessam Purpuram ob Cæsaris nominationem à Ferdinando ipsi impetratam: at ex opposito, sicut retulimus, Pontifex in documentis biduo antequam eligeretur Nuntio traditis, inter alias excusationes, cur Cæsari postulatis obsecundare omnino non posset, adduxit, à Ferdinando Rege se premi ad Martinusium promouendum. Sed ad responsa Pontificis reuertamur.

Addebat ille, peti quoque à Republica Veneta, vt in Purpuræ distributione aliquis etiam e suis filiis ornaretur. Ac postremo, alio quidem videri æquum non esse, vt in ea electione omnes Aulæ suæ Præsules benemerentes remuneratione vacui præterirentur; qui, vbi se præ externis exclusos cernerent, in eam desperationem deciderent, quæ operosæ virtuti necessarium alimentum subtrahit. Optabat præterea Iulius, quoad posset, eam Præsulum Cæsarianorum electionem protrahere, quò minus obstructam semitam haberet ad concordiam cum Rege Galliarum, à se maximopere expectatam. Etenim præuidebat, per illud opus irrevocabile, Regis commodis dissentaneum, aures regias obduratum iri ad quemlibet de pace sermonem. Sed opus videbatur, vt ea cunctationis ratio cautius innuaretur, ne Carolo insideret altiùs ea suspicio, quam is à se de Iulio in continuatione fœderis parum constante conceptam, nimium sanè præ se ferebat, adeoque ne tepesceret in suppetiis ministrandis; tametsi reuera per hanc ipsam suspensionem ille magis in opere incaluit: quippe magis sollicitè submituntur auxilia in eas artes, quarum deditio magis timetur.

His itaque curarum motibus agitatus Pontifex, statuit Galli animum denuò pertentare. Vt autem ratio exhiberetur, quâ posset Rex in vota Pontificis sese flectere, illibata sui nominis exultatione, cuius anxietudo solet interdum humani generis felicitatem vni cum Principum concordia præpedire, Legatum ad eum misit, pacificationem cum Cæsare in sui gratiam petiturum. Is fuit Verallus Cardinalis, vir ad huiusmodi negotia experimento probatus: quod pariter vsui erat Iulio, ad publicæ quietis studium ostendendum, vt postea, vbi fortè res non succederet, minus grauata onera tolerarentur, vt pote iniecta ab inflexibili aduersariorum pernicia, non ab inquieto Principis ingenio. Visum est Iulio, huic legationi alteram adiungere ad Cæsarem, quâ simul concordia inter ipsum & Henricum transigeretur; atque ad eam obeundam selegit

Carp-

Carpensem Cardinalem, Carolo profus addictum. Simul etiam, quò haberet in animo Bononiam petere, quò propinquior & bellum & Concilium foueret, promptiorque esset ad Tridentum adeundum, ad Cæsarem coram alloquendum, & ad ineundum cum illo consilium, per quod Ecclesiæ bono tum in sacris tum in profanis consuleretur, de Cupis Cardinalem, inter Purpuratos antiquissimum, Romæ Legatum nominauit.

7 Sed ne quid Cæsari ea Gallicana missio suspitionis iniiceret, uoluit Iulius Camaianum, de quo dictum est, ad illum expedite legare, qui tradita Verallo mandata ipsi aperiret: per ea uero ^g iniungebatur Legato, ne ullâ ratione assentiretur, ut Parmæ Octavius remaneret. Iniunctum simul Camaiano fuerat, ut Cæsarem edoceret, eam legationem fuisse decretam, quò charitatem paternam Pontifex testaretur, sed cum tenui successus spe, pro animi habitudine quæ cernebatur in Gallo: Iulium uero ad repulsam, quam penè certam opinabatur, apud se firmiter statuisse bellum prosequi pro virili; ac propterea conaretur Nuntius urgere Cæsarem ad opem copiosè ac festinatè ferendam. Iussus pariter fuerat causas in medium proferre, quibus Pontifex repugnantiam excusabat, ne expectatam Cæsari Purpuratorum electionem indulgeret. Postea ægrostante Iulio, ideoque Camaiani profectio dilatâ, consilia pariter mutata sunt. Nam ^h increbescente Romæ terrore ex Turcicæ classis fama, visum est necesse fore, ut Princeps adesset in Regia, unde subditos animaret, periculisque prospiceret; maximè uero, quò postea Cæsar significauit Camaiano, se nihil morari illud iter Pontificis, quo ipse obstringeretur ad iter pariter suscipiendum Bononiam, quò Iulium alloqueretur: neque similiter molestiam præ se tulit ex Verallo in Galliam legato, qui ob huiusmodi dubitationem iussus fuerat in uia subsistere: ^k & in diurnam quartanam delapso Carpensi, euanuit ipsius ad Carolum legatio, quæ ad speciem potius erat quàm ad opus.

8 Quod ad Purpuratorum creationem spectabat, Cæsar, auditis Pontificis rationibus, ^l Camaiano respondit, id in ipsius iudicio à se reponi. Quare Iulius 20. Nouembris tredecim Purpuratos creauit. In quo plura peccat Suauis; unum quidem leuius, sed manifestum: Protractam rem à Pontifice fuisse, aduersus quàm antea statuerat, usque ad consuetum tunc tempus Natalis Domini; & tamen libri, in quibus dies cooptationis Purpuratorum in Senatum notantur, etiam per vulgi manus circumferuntur. In reliquis fraude malâ peccat. Dicit: Cùm in Senatu id temporis duo de quinquaginta Cardinales

1551.
f In secundis documentis Camaiani infra citatis, & in epist. Dandini Bononiâ, 12. Septemb. 1551. ad Crescentium Legatum.

g In documentis Verallo traditis, 3. Octobr. 1551. in scripturis Burghesiorum.

h In secundis documentis Camaiano traditis, 12. Decembris 1551. apud Burghesos: & in epistola Dandini ad Martincum, Nuntium apud Regem Romanorum, 16. Octobr. 1551.

i Litteræ Dandini ad Gonzagam Bononiâ, 7. Nouemb. 1551.

k Litteræ Dandini ad Io. Bapt. de Monte, 20. Octobr. 1551.

l Litteræ Dandini supra citati ad Gonzagam.

Historia
Iulij Tri
nt.
s. II.
Dandini
IV

1551.

In Actis
Consistor.Diploma
Pontif ad
Dandinum,
20 Nouemb.
1551.In manda-
tis Episcopi
Montis Fa-
lisci, 23. No-
uemb. 1551.
apud Bur-
ghesior.

dinales numerarentur, visam fuisse nimiam prodigentiam tanti numeri appendicem, contra quam eorum temporum mos ferret; sed à Pontifice eo fuisse nomine fucatam, vt æquâ lance Gallorum factio libraretur. Verumtamen, quod spectat ad numerum, nec is nimius fuit, nec ij qui adlegebantur tales, vt Collegium vnanimi consensu eos non exceperit^m; cum per eam coaptationem donati præsensio viderentur praestantissimi maximeque benemeriti Præsules, qui tunc Aulam Pontificiam cohonestabant. Huiusmodi erant Sarracenus Archiepiscopus Materanus, Riccius, Bertanus, Mignanelus, Poggius, Cicala, Dandinus tunc Bononiâ Romam accitus, & ab armorum administratione ad litterarum præfecturam: ij plane viri, quorum rebus honorificè gestis, quâ dum Nuntios agerent apud Reges, quâ dum in Concilio desudarent, hæc historia passim illustratur: Iacobus Puteus, Princeps inter Duodecimuiros Romanæ Rotæ, quam doctis decisionibus locupletauit, simulque Barenensis Archiepiscopus; Aloysius Cornelius, Magnus Cypri Commendator, in gratiam Reipublicæ Venetæ: reliqui etiam similibus animi dotibus fuere conspicui. Quod ad alterum attinet, causa quam Pontifex protulit, cur Collegium augetur, alia plane fuit ac Suauis comminiscitur, cum in sinu potius quàm in ore illam habere oportuisset, ne Regem, quicum pacem cupiebat, exulceraret. Sed dixit, * sibi opus esse Romæ prudentibus fidelibusque consiliariis, quandoquidem complures è Cardinalibus inde aberant, alij vt profanis Principibus obsequerentur, per id Rege Galliarum indicato, alij ex contumacia, per hoc Farnesii perstrictis, alij vt suis in sedibus residerent.

Non ita mentitur Suauis, dum narrat, Pontificem excusandum se curasse per Episcopum Montis Falisci, quem Tridentum mittebat, apud Crescentium Legatum, quod eâ vice illi gratificari nequierat in promouendo Saulo, eius Prolegato Bononiensi, & ab eodem vehementer commendato; simul etiam demissâ quodammodo maiestate, blandiùs indulgente cuidam appetentiâ, in illius præcelsi Purpurati animo conceptâ altioris fortunæ, cui molestiam inferre poterat tot nouorum electorum & forsitan competitorum cooptatio: per eundem indicasse, se significaturum cunctis Cardinalibus, quos ipse in Senatum adlegisset, quænam illis ratio habenda esset de Crescentio Cardinali sibi percharo, tum se viuente, tum postea se demortuo. Mira sanè denuntiatio in eiusmodi conditionis Principe, cui nullus sermo tam odiosus esse solet, quàm de successore. Verum pariter est quod narrat Suauis tum de gratia Pontif.

Pontificis nomine ab Episcopo actis tribus Septemuiris Archiepiscopis, ob ipsorum erga Synodum pietatem, tum de gratificationis promissionibus: at non ita cum veritate concordat, quod idem scribit de iis, quæ Iulius Pighino significari iussit. Ea reuera hæc fuere: ^p Læto esset animo; quia in ipsius causa iam conclusum erat, & poterat absque noua partis interpellatione sententia proferri. Quibus verbis indicabat Pontifex Purpuræ collationem, quam in sinu clausam Pighino seruauerat, cum reliquos Purpuratos renuntiarat, declarandam ubi primum à Synodo eum accersisset, quod paucis postea mensibus effectum est. ⁹ Enimuerò Iulius in Principatu collocatus, egregius remunerator fuit illorum laborum, quorum, Legati munere defunctus, spectator in Concilio fuerat. Et enim præter alia exempla, quæ iam retulimus, ac deinceps referemus, haud ita multò post Catharinum promouit à tenui Ecclesia Minorensi ad nobiliorem opulentiorémque Consensem, cum ea ex obitu Crescentij vacauit. Et quod mirum videri posset, Braccio Martello, qui quasi turbo perpetuus voluntati auctoritatiq; Legatorum, & menti commodisq; Pontificis obluçtatus fuerat impetu tam immoderato, quantus pluribus in locis patefactus est, haud se difficilem præbuit in commutanda paupere sede Fæsulana, Camaiano concessa, in Aletinam, amplam ac diuitem, magis in eorū animi, quàm vehementiorum operum habitâ ratione: quod inter reliqua innumera argumenta apertè demonstrat, Concilij Patribus non solum in dicenda sententia non defuisse libertatem; sed nihil obfuisse licentiam quin præmiis afficerentur.

¹⁰ Ex Veralli responso multa concordia spes affulsit, cum Rex animum præ se ferret assentiendi, vt Octauius Parmâ decederet triplici conditione:

Vt conueniens illi compensatio tribueretur: Vt Pontifex per firmam cautionem securum redderet Regem, nec Parmam in Cæsaris potestatem ituram, nec se cum Cæsare societatem initurum in ceteris cum ipso Rege controuersis.

De prima conditione: Insistebat Pontifex iis, quæ ipse prius obtulerat, à nobis exposita. De secunda, exhibebat ad vadimonium suam Senatûsque Vaticanæ sponsonem, eamdemque Cæsaris syngraphâ confirmatam, in qua pollicebatur, si Parma recuperaretur, eam in Ecclesiæ potestate futuram, saluo tamen vtriusque partis iure. Offerebat insuper Iulius, ad eam custodiendam, virum nobilem, & neutri partium addictum à se impostum iri, qui fidem suam iureiurando obstringeret, eam urbem se Sedis Apostolicæ no-

Pars II.

B b b

mine

^p In Actis Concilij sub Iulio, ubi ponitur hæc Cardinalium creatio, dicitur creatus etiam Pighinus, sed à Pontifice seruatus intemè, alio tempore declarandus; ideoque cum Præiulis habitu tunc in Synodo mansisse. ⁹ 30. Iulij 1552. vt in Actis Consistorialibus.

Historia
Concilij Tridentini
lib. 13. cap. 1.
1551.
11.

1551.

mine seruaturum; simulque aduersus vtriusque Principis molimina defensurum. De tertia, Henrico abundè cautum dicebat, præter obligatam à se fidem, per tot benevolentia suæ pignora, quæ Rex acceperat; quin affirmabat, nulli se labori incommodoque parurum, vt communem pacem componendam curaret.

Is erat rerum status, cum Pontifex exeunte Decembri Cameracenum ad Cæsarem iterum misit. Verum cum auctor huius Historiæ, ob dierum propinquitatem non animaduertisset antea, duas fuisse Camaiani missiones, in leuem aliquem lapsum incidit, qui tamen nihil officit Operis proposito, in editionibus Italicis. Summa mandatorum, quæ secundo loco dederat, ad duo capita redigebatur:

Alterum, Vt Cæsarem edoceret de iis quæ Verallus acturus erat, eidemque demonstraret, vbi aduersus Gallum belli causa cessaret, rationi consentaneum omnino futurum, vt concordiam Pontifex redintegraret.

Alterum, Vt vbi pax non succederet, instaret Carolo ad armorum continuationem vrgendam, eandemque interim strenuè prosequendam, occlusis auribus callido pellacis spei sono; cum apparatus armorum sit efficacissimum instrumentum non minus ad pacem quam ad victoriam reportandam.

C A P V T II.

Concordia inter Pontificem & Gallum iterum agitata. Joannis Baptistæ à Monte obitus. Armorum cessatio firmata. Septemvirum Tridento discessus. Sessio prorogata. Aduentus Oratoris Lusitani, eiusque cum Oratoribus Ferdinandi contentio.

1552.

^a Tom. ex
hat in octa-
uo Adriani
libro.

^b Litteræ
Dandini Ro-
mæ ad Ve-
rallū, 26. De-
cemb. 1551.
& 8. Ianua-
rij 1552.

Quamquam initio Gallus^a se libenter assensurum ostenderet, vt Octavius Parmam desereret; tamen obstaculum aut offendebat aut opponebat in triplicis propositæ conditionis negotio. Cumque illi prosperè cederet Parmæ ac Mirandulæ propugnatio, incepit paulatim ad pactiones sibi auctiores animum adicere; non per odiosam speciem, quasi debitas illas exigeret, sed per modestiorem formam, quasi Pontificem cohortaretur ceu beneuolus consultor, & obsequiosus rogator. Ad hoc transigendum^b destinatus à Rege est Turnonensis Cardinalis, præcipuus Gallicarum partium in Italia rector, qui Venetijs, sicuti diximus, morabatur. Is verò securitatis tabulas à Pontifice petiit: sed illi responsum est, Huiusmodi Purpurato tabulis haud opus esse; tamen non